

F O A I E

pentru

minte, inimă și literatură.

No. 44.

Luni, 3. Noembrie

1847

CIMCIIMINTELE ȚNȘI B'BN'ȚEAN.

(Țрmare.)

Ачи дн пштеле тѣтрор лѣрѣторіор дн кѣмпѣл літератѣреі роѣ пре ачеі Domni літераторі ші філолоді, карі ка адеврѣаці доріторі де лѣмінѣ ші мѣлтѣре пѣдївнїі пѣстрѣ с'аѣ днсерѣнат кѣ черчетарѣа лімѣвеі пѣстрѣ ші аѣ ажѣнс ма о днсемпѣтѣ а еі кѣпоцїиѣгѣ, а пѣ денѣга сѣатѣл орї пѣрерїле Dscale ма орї че днпревѣрї аѣ ші днсемпѣрї орї пѣрерї лімѣвїстїче а днчѣпѣторіор дн літератѣрѣ пѣлѣ кѣнд дї vom кѣпѣта — кѣм зїсеїѣ маї сѣс — днпропріетатѣа пѣстрѣ, ка ші пѣлѣ атѣвчї копѣерїаѣеле шї сѣѣтѣрїле че пропѣнеїѣвїтѣл пѣстрѣ Редактор сѣ се пѣтѣ плїні. Нѣ е карѣ сѣ пѣ вадѣ дрептатѣа ачестеї черерї; пѣнтрѣ ачѣеа чер шї еѣ ка асѣпра днсемпѣрїор філолодїче дела Nr. 41 шї 42 але Фоаїеї літер. сѣ вїневоїаскѣ карѣва дїп DD. літераторї шї да пѣрерѣа де плїп, ка сѣ шїм орї сѣлѣт а се прїїмі, орї а се лѣпѣда чѣле аколо дншїратѣ. — — Нѣ тѣ почїѣ рѣдїоѣ а пѣшї арѣта пѣрерѣа де рѣѣ, кѣчї дїнтрѣ ромѣнїї пѣстрї, кѣдї шїѣ четї шї скрїе, — сокотїндѣсе ачї шї чеї че се аѣлѣ дн дерѣгѣторїї мїчї шї

марї фѣрѣ дѣстїнѣере сѣлѣт фѣрте пѣдїнї чеї че скрїѣ фѣрїндѣсе де чѣле маї грѣсеї сїнїтеле граматїкале, їарѣ де чеї че дн компосїдїѣнеа орї днтокмїреа кѣвїнтелор осѣрѣеаѣл кѣ скѣмпѣтатѣе тоатѣ рѣгѣлѣе грѣматїкале, врїзїнда шї патѣра кѣвѣтѣлѣдї фѣрїндѣсе шї де чѣле маї непѣснѣатѣ аллѣпекѣрї, аѣарѣ де чеї маї рѣнѣмїдї вѣрѣвадї аї літератѣреї — п'авѣм нїчї мѣкар ѣнѣл, — пѣте вор маї фї вр'їні днтрѣ літерадїї пѣстрї, де карї пѣ пѣдїнї кѣпѣск; — дѣспре карї днсѣ пѣлѣ пѣ вор ешї дн кѣмпѣл літератѣреї шї пѣлѣ кѣнд пѣ шї вор комѣнїка кѣ тодї фрадїї сеї кѣпоцїиѣнѣеле де лімѣва са мѣтѣеаскѣ — пѣ пѣтем грѣї нїмїка. Че сѣ маї зїчѣм Domnilor, кѣнд шїм кѣ тодїї, кѣ се маї аѣлѣ днтрѣ копѣдїѣнѣалїї пѣстрї мѣлді шї де ачѣїа вѣрѣвадї, карї авѣдї, пѣтерѣшї, днр пѣтрїдї днкѣ дела лѣагѣп кѣ лантеле стрїпѣтѣдїї, шї амѣдїдї пѣнтрѣ тѣтѣеаѣна де їнтерѣсѣл алтор лімѣе, кѣм шї де алте дндемѣрї — пѣ вор сѣ пѣардѣ тїмпѣл — кѣм се еспрїмѣ Dlor, днтрѣ а четї кѣрдї ромѣнѣдї; їарѣ ѣні нїчї вор сѣ се днведѣ а четї ромѣнѣеѣ денѣгѣндѣшї днкѣ шї пѣдїѣнѣалїтатѣе. Шї кїар ачестїа Domnilor ар трѣвїї сѣ фїе колѣмѣеле ор

кѡзвеле *) сѡдїіторѣ де едіфічіѡл кѡлтѣреї пѣдїзніі сале; дар спїрїтѡл лор дѡкѡ дела пащере а лѡат алтѣ дїрендїѡне орї дѡдрептаре. — Аша съ зїчет а перїт пертѣ ромѡлїтате. — Арѣтаїѡ маї сѡс кѡ пїзїніі сѡпт чеї че скрїѡ вїне ромѡпеще; дѡсѡ шї ачестї пѣдїніі скрїїторї пѡ пѡшїрѣ пѡлѡ акѡм дѡтрѡ тоате не ачелеаш кѡлї дѡ скрїере, дѡкѡт вїедїї четїторї маї алес дорїторїї де а се дѡвѣда грѣматїка дїп газетеле шї фойїле поастрѣ лїтераре кѡм шї дїп алте продѡсе че ресарѡ дѡ кѡмпнѡл лїтератѣреї, трѣвѣїе кѡ пѣрере-дерѡ съ охтезе, кѡчї пѡ афлѡ зпїтате шї ставїлїтате дѡ скрїере, шї аша пѡ шїѡ де каре скрїїтор съ се дїпѡ. Астфел де неасетѡпаре дѡ скрїере се веде дѡ фоарте тѡлте локѣрї, — се поате зїче дѡ тоате пѣрдїле кѡвѡптѡлї. Дїп тѡлте се адѡк пѡмаї кѡтеѡ есетпле. Шї скрїѡ: Вѡлеї, тѡтереї, пѡчеї, тѡртеї, лѡтеї, пѣдїзнеї ш. а., алдї: вѡлїї орї вѡїї, тѡїерїї, пѡчїї ш. а. шї ачестїа шї се вѡд а авѣ маї тѡлт кѡвѡпт, дѡпѡ че шї 'п ворѡа кѡтѡлѡ грѣм аша редїпѡнд пре і шї дѡ пѡтерѡл дѡптѡлдїт: вѡлїле, кѡлїле орї кѡїїле, тѡїерїле ш. а. Мѡлдї скрїѡ: ачестеї орї ачестїї фортѡасѡ орї фѣтѡасѡ вѡчїпѡ; дар алдї маї вѡїеск: ачестеї фортѡѡсе орї фѣтѡѡсе вѡчїне орї вѡчїнї ш. т. а. Че съ фачет Домнїлор, дїне не вѡм да дѡтѡїѡл мод кѡм не демѡндѡ аналодїеа, орї де ал доїлеа дѡпѡ кѡм шї ворѡїм — поате

пѡ петѣтїndenї? — Шнде фїналеле „е, і“ се вѡд а фї рѡтѡшїде де деклїпѡдїѡне латїѡ? De амѡндѡѡ пѡ не пѡтем дїне, дакѡ воїм кѡ тодї о сїстемѡ ставїлѡ шї ѡпїформїтате дѡ лїтѡѡ шї 'п скрїере. Мѡлдї дїнтре скрїїторїї пострї скрїѡ: зпїї лотрїї, аї пострїї сокрїї, аї вострїї овлїї шерѡї, ачещї англїї, стрѡлѡвчїѡселе фѣрестрїї, рѡтѡзїле пїетрїї, съ алергѡт кѡ тодїї, съ стїрпнїм сѡлѡеле, съ стѡлѡцет еарѡа, копїї аѡ вїне сѡпдїрї, ш. а. алтора се веде а фї маї вїне: зпїї лотрї, кѡчї пѡ се зїче = ѡпѡл лотрѡл, — аї пострї сокрї, аї вострї овлїї шерѡї — пѡ ар фї доарѡ маї вїне: серѡї? де че дѡ „servare“ съ редїпем пре s кѡ ал сеѡ сѡпет патѣрал = серѡаре, серѡѡтѡре; їар дѡ servus, servire сѡ'л дѡаспрїм дѡ ш, шерѡ, шерѡїре? — ачестї англї, стрѡлѡвчїѡселе фѣрестре, съ алергѡт кѡ тодї, съ стїрпнїм орї стѣрпнїм (дела стерп стѡарпѡ) сїлѡеле, съ стѡлѡцет їеарѡа, копїї аѡ вѡпнї орї вѡпне сѡвдїрї ш. а. Мѡлдї скрїѡ: сѡжѡвѣрїле, вѡлтѣрїле, верѡвечїле ш. а. пѡлѡнд дѡ сокотїндѡ фїналѡ е: сѡжѡвѣрїеле, вѡлтѣрїеле, верѡвечїеле ш. а. Аша се кѡфѡндѡ дѡтїнг, дѡтїпѡцере, дѡтїпс, дѡтїпгѡтор, дѡтїпсѣрѡ, кѡ дѡтїндѡ орї дѡтїпѡѡ, дѡтїпдере, дѡтїпзетор, ш. а. Мѡлдї скрїѡ вїне а вчїде орї вчїїде, шї тотѡш скрїѡ: вчїг, вчїгѡтор, дѡ лок де вчїїд, вчїїзетор. Шнї скрїѡ: стѡдїе орї стѡдїїне, стѣрг, астѣрп, десчѣпт, чсїїндѡ; їарѡ чеї маї тѡлдї пѡ осерѡеаѡ дѡ ачестѡа шї 'п челе ачестѡра асетепеа етїмѡлодїеа, чї скрїѡ шї орї шт дѡ лок де сч, пѣрѡндѡлїсе кѡ сч шї шч, пре каре шї Длор дѡ ачелеаш кѡвїнте ле дѡтрѣвѡїндеаѡл кѡнд ле скрїѡ кѡ лїтере латїне — пѡ се пот сѡфѣрї лѡпѡгѡ олалтѡ.

*) Вѡлѡл дѡ лїтѡа са архїтектѣралѡ пѡтѡеще кѡвѡпнї ачеле летне матѣрїале, каре стаѡ не кѡлѡшпеле (стѡлпнї) орї не тѣрїї едіфічіѡлїї фїнд дѡтѡеїате дѡтрѡпселе грїпзїле шї корпнї.

Ъни скріѣ: domnitorъ, domenъ, пѣтъп-
търіле, материалъріле, цермії; алтора дѣ-
съ ле маї плаче: domnitorъ, dominiъ, пѣ-
мѣттеле, материалеле, цермъріі (dóръ de-
ла terrae muri). Дар вѣтаді, вртѣтѣреле
кѣт де пеловіт ле скріет: ожет, обжет,
оцет, обцет, обіект, обіепт, сѣжет, сѣв-
жет, сѣцет, сѣвцет, сѣбіект, сѣбіепт, аже-
ктів, адіектив, адіептив, дѣтрежедѣ, дѣтре-
жедіе, дѣтреіекдіе, дѣтреіепдіе, ші тѣте
ачестеа іаръш кѣ фіналъ „дѣне орі чѣв-
не;“ апої рефлексіе, рефлессіе, рефлект-
діе, рефлексівне, рефлессівне, рефлектъ-
дѣвне — дар ачест термін е преа латин
— пріочініъ, пріочініе, пріочіп,*) пріочеп,
пріочінітъ, пріочініі, пріочіні, пріочепі; пар-
тічініъ, партічініе, партічіпѣ. А теле дін
ачестеа съот: обіепт, сѣбіепт, адіептив,
(орі съ дѣплекът пре і дела дѣчептъл
кѣвѣнтѣлѣ рѣдѣчал, каре е ачі ка коп-
сонантъ пріп стрѣмѣтареа влтімелор дела
препѣсе дѣ ачешаш літеръ скрінд: оїепт,
сѣбіепт, аїептив), дѣтреіепдѣвне, пріочеп,
каре ле дѣтревѣндеаъ ші D. Maioreскъ,
— дѣсъ де че нѣ Domъле! тот дѣпъ астѣ
формъ ші партічеп, де че партічіпѣ? Аѣ
нѣсѣ ачестеа тот де ачешаш рѣдѣчпѣ?
— De ачесте де тот фелъл кѣвіоте вѣді-
тѣре кѣ дѣкъ п'авем о грѣматікъ вѣпъ
ші кѣ щіиода лімвеї нѣстре, кѣ тѣте кѣ е
кѣчептратѣ дѣ капетеле кѣторва вѣрваді
літераторі, дар ші ачі продѣселе ачестора
літераре ле фаче атѣтеа фелвртітъді інді-
відзале — авем кѣ тѣлт маї тѣлте дѣ
кѣпрінесъ лімвеї нѣстре, дѣкѣт съ ле почѣв
еѣ дѣ скріереа де фадѣ тоате кѣ деашѣ-

пѣтѣл дѣшїра. Дакъ ам апѣкат дѣсъ а
ворві дѣспре знеле ка ачестеа, кѣд кѣ
нѣ ва фї де пріосос а атїнде шї знеле пре-
пѣсе шї фінале, каре фїнд стрѣне нѣ се
маї стѣлсеръ пѣпъ акѣт де літераторіі
пѣрїсті дін стратѣл лімвеї поастре сѣплї-
пїндѣсе кѣ алтеле пѣдѣзнале, де ші кѣвпн-
теле де каре съот прїнсе ка рѣдіна де
метал саѣ дѣвестїт орї дѣтврѣкат — каре
съот де вртїндѣ стрѣнѣ — дѣкъ ла прїї-
пїреа лор дѣ портѣл орї форма пѣдѣзна-
лъ, орї маї вїне зіс — саѣ ромѣпїт. De
астфел съот препѣселе: по, прї, рѣс, рѣз,
до, із, іс, съ орї со, зѣ, нѣ, о, под, шї
фіналеме аніе, еніе, нїк, іще, ак, ок, лѣк, мап,
ѣпток, аш, еш, іш, ош, ѣш, шаг, шег,
шѣг, ш. а. d. e. подоавѣ, покѣндѣ, прї-
вергїт, івріспеск, рѣсторон, рѣсточеск, рѣ-
скок, рѣсват, рѣсфѣдеск, рѣзнеск, рѣзго-
деск, рѣзвоїѣ, довѣндѣ,*) доспеск, досѣ-
деск, ізѣввеск, ізгѣнеск, іспїтеск, іскѣспн-
дѣ, істедїе, ісправѣ, ісѣндѣ, сѣвѣршеск,
совор, соворѣре, сорок, зѣдар, зѣпѣческ,
зѣтѣнеск, (апа ка съ се тѣтреаскѣ) зѣтїкпеск,
зѣпїческ, зѣстрѣкѣ, пѣдѣсеск орї пѣдеж-
дѣїеск, пѣпѣдеск, пѣвѣлеск, пѣнастѣ, пѣ-
водѣл, пѣвѣдеск, (d. e. пѣнза), окарѣ (де
ачі káromkodní) одїнѣ, осѣндѣ, огор, о-
градѣ, оворѣре, подлог, подвал шї алте-
ле маї тѣлте; апої: петреканїе, данїе, кѣ-
рѣденїе, кѣпетенїе, веденїе, пѣхарпїк, пол-
ковпїк, волпїк, дѣрпїк, мїтарпїк, сілпїк, вер-
зіице, лініице, прївелїице, сѣрак, простак

*) Ачест кѣвѣнт тѣлді дѣ кѣфѣндѣ кѣ „прїп-
чїне,“ каре'л маї скріѣ вї шї прїнд, прїпїнд.

*) Че кѣветадї Domnitor фїлолоді! нѣ с'ар
пѣтѣ кѣвѣнтѣл ачестеа dedѣче дела вѣпѣтѣ
італ. vantaggio — де ачешаш дѣсепнаре;
дѣпѣ че до пїнтеа кѣвѣнтѣлѣ нѣ мї се vede
а фї алтѣ дѣкѣт о препѣсѣ словенїкъ?

поржтбак, гъпсаѣ, омок, оборок, въѣлѣк, фърълѣк, гъздълѣк, гъріман, сърман, простоман, сърълток, поткаш, сѣмвріаш, мілаш, самеш, гъреш, ватеш, пітіш, кордіш, равеш, воболош, коколош, тъзгълѣш, ръпъгъш, легъпъш, рътъшаг, фішег, ветешѣг, пріетешѣг, кішѣг (készség). Ачестѣа Domnii mei! ші маї тѣлте де ачестѣел де кѣвінте къ препѣсе ші фінале стръіне кѣт ші о тѣлдіме де кѣвінте рѣдъчінале де зрїицъ словенїкъ дн лїмба нѣстръ сѣпт кѣса де че зні стръіні крѣд а фі лїмба поастръ де цѣпѣ славїк орї о лїмѣз дачіко-скїаѣїкѣ плїнѣ де аместекърї діп маї тѣлте елетѣнтѣ стръіне трекъте прїп Дачіа, маї алес де чел роман дѣпъ че лїмба романїлор ка а дѣвїнгъторїлор ші domnitorilor фъръ стрїмтораді тоді дачії а о дѣвѣда. Кѣткѣ пічі зпа пічі алта пѣ е дѣкѣ пічі де департе адеверїтѣ се шїе діп дісертѣдіѣніле історїче асѣпра дѣчепѣтѣлѣї пѣдіѣнії ші лїмѣеї поастре, каре авеш а ле тѣлдітї віневоїторѣлї зем ал зпор преаконді ші аѣерї історїчі ші літераторї пѣдіѣналї, карї маї воїрѣ ші дѣкѣ маї воїеск а фі еї сїнгърї тѣшкадї де дѣвенїпъторїї колді аї іnvīdiei — пісѣеї — дѣкѣт сѣ треакѣ кѣ ведереа ші тѣчереа вѣтѣтѣтѣреле еї дѣпрошкърї ші дѣпїентърї де мѣрте асѣпра віетеї нѣстре пѣдіѣні, ші сѣ пѣ ле пѣсе де роадереа еї (a іnvīdiei) ла рѣдъчіна потѣлѣї лїмѣеї нѣстре, прїп каре вѣтѣтѣндѣсе ачестѣїа рѣдъчіна, і се ва весчезї ші трѣпїна ші кѣрѣнд дѣпъ ачѣеа ші ramii, фрѣнзеле ші фрѣптеле продѣсе. Дѣпсѣ пѣ е деажѣнс Domnilor а не тѣлдітї кѣ ачесте реслѣтате дѣвѣкърѣтоаре ші тѣптѣїтоаре але історїчілор пострї. Треѣвіе ачѣа чѣадѣ

че не а дѣфѣшѣрат лїмба, ачѣа пегѣрѣ че не'пнедекѣ 'paip̄tarea сѣ о алѣпгѣт кѣт е прїп пѣтїндѣ, ші іерѣїле пѣфолосі-тѣре де каре пічі кѣнд пѣ vom авѣ лїпсѣ, сѣ се смѣлгѣ діп агрѣл лїтератѣреї поастре; адекѣ тот че е де елетѣнт стръїа ші контрар крѣщѣрїї еї ка зп че dīcarmoniк дн кѣлтівареа лїмѣеї нѣстре сѣ се лапѣде афарѣ, сѣ се сѣплїнеаскѣ прїп де челе де елетѣнт ромѣнеск орї roman, ші челе де реформат сѣ се реформѣ дѣпъ ретѣшїдѣле че пі ле пѣстрѣ пѣл' акѣт лїмба кѣрате ші пѣстрїкате діп сѣтѣвѣреле ші іnima romanїтѣдії. — Аста Domnii mei! е маї де лїпсѣ акѣт, дакѣ dorim ші noi а не vedē лїтератѣра дѣфлорїнд ші пѣдіѣнеа крѣскѣнд кѣ летеле дн кѣлѣтѣрѣ. Сарчіна ачѣааста се кѣвіне а пѣ о маї ретѣнда, алѣнга не алт timp. Акѣт аѣ пічі кѣнд сѣ о апѣче лїтераторїї пострї; апої вѣзѣнд ачѣааста адеѣвѣрадії фїї аї пѣдіѣнії, вѣзѣнд лѣптареа еперѣїѣсѣ а фраділор сѣї лїтераторї дѣтрѣ а спарѣе пегѣра ші а ре'nvīia лѣміна шїїндѣлор, вѣзѣнд тішкѣрїле че се фак дн десволтарѣа ші кѣлтівареа лїмѣеї ші крѣщѣреа лїтератѣреї, се вор дѣndemna кѣ тоді а'шї фрека окїї лѣпѣзїеї, ші а се кѣрѣді де рѣчіна векїлѣї дѣтѣнерек; се вор дѣndemna а кѣзта рѣзеле десѣрѣдіnde а соарелѣї рѣсѣрїтор: вор дѣтѣрѣдіша маї кѣ плѣчере кѣрѣрїле фѣкѣте ші тіжлѣчеле дѣкѣтѣре ла лѣміпѣ, вор стїма орї прѣдѣї маї тѣлт шїїндѣле, вор фі маї віневоїторї продѣселор лїтераре, вор четї маї кѣ гѣет ші жѣрпалеле сале пѣдіѣнале — ачеле вістїерѣрї преапрѣдіѣсе, ачеле боалте богате дѣфѣдішѣтѣре де тот че продѣсе агрѣл лїтератѣреї поастре, апої прїп тоате ачестѣа,

mai adъогъндъсе ші дпсодірі літераре дп-
сфледіте de зп спіріт десвръкат de орі
че пасівні орі патімі стжогаче, прежде-
діосе ші діотітор пѣтаі ла комъөл вѣп
пъцівнал, се вор сепъна ші дпплъпта
віар ші п мінтеа ші ініта тіперіміі пѣстре
свдіосе сепжнде ші планте продъктѣре
къндва де челе маі фрѣтѣсе ресълтате.

(Ва зрма.)

Бъкърещї, 1847.

Domъле Редактор!

(Зрмаре.)

V. Цеографіа ші історіа.

Дпвѣдътъра цеографіеі ші а кропо-
лоціеі съ се дппардъ дп доі ані.

Дп апъл 1 съ се еспліче тіперімор
термініі чеі маі дптревзіндаді дп ачеастъ
щїндъ, съ лі се деа о квоощндъ віне
деслвнїтъ де реладїіле глоблвїі пострѣ
кътре челелалте трѣзврі чередї; съ лі
се еспѣе челе маі де къпетеніе дппър-
дірі, ші свѣт-дппърдіріле лор челе марі.
— Двпъ ачѣеа съ треакъ ла дпвѣдътъра
цеографіеі політїче ші фісіче а Европїі,
дочепънд къ дърїле ротънещї ші зрмънд
къ дърїле дпвечїнате адїкъ Търчіа, Ав-
стріа, Полонїа ші Рвсіа, съ се есерчезе
школарїі а траде пе дп афаръ харта це-
пералъ а Европїі ші дп партїкълар а прїп-
чїпателор пе етісфѣзврі пе каре съ фіе
дпсеппате пѣтаі черквріле мърїдіене ші
паралеле.

Пептрѣ хрополоціе се ва фаче зп квр-
тїк де історїе зпїверсалъ ші съ се деа

школарімор съ дпвѣде дателе челе маі
дпсеппате, деслвнїдъле дптъмплърїле
каре се рапортеазъ ла дѣпселе.

Дп апъл ал 2леа съ се дпвѣде че-
лелалте пърці але цеографіеі ші съ се
зрмезе кврсвл де крополоціе пѣпъ дп
зімеле пѣстре.

Історїа фінд дпвѣдътъра чѣа маі де
къпетеніе, програмъл атїнгътор де ачест
рам ера фѣрте дптінс; детермінат лекдіе
къ лекдіе матерїа де каре съ айъ а тра-
кта професоръл дп фіекаре зі; де атѣпчї
дпсъ мълте дп ідеїле меле аспра істо-
ріеі с'аъ префѣкт; воакъл ачеста есте ал
історїеі ші повле пѣвлікаціі, пѣптъл де
прївіре дп каре історїчїі чеі маі пої аъ
черчетат фаптеле історїче аъ дескїс зп
къмп поъ дѣхълвїі оменеск ші а дат аче-
стїі щїндѣ зп імпълс къ тотъл алтъ; део-
камдатъ лас о лавъпъ дп ачест програм
ші мъ грѣбеск пѣтаі а зіче къ дпвѣдъ-
търа історїеі трезве съ се факъ къ чѣа
маі маре дпїндере ші професоръл съ
какте а депърта оаре към тірареа дела
фаптеле воїнічешї ші аспрїтѣре але че-
лор векі ші каре пѣ пот авѣа алт ресъл-
тат декът а десвълї ші а хрѣпї амвїдіа
ші дорїнда де стѣпнїре дп ініміле тіпе-
рімор. — Амї паре къ ачѣастъ дпвѣдъ-
търѣ трезве съ катте маі мълт а форма
гвстъл ші дорїндѣле оаменїмор ші мїсіа
еї пѣ ар фі віне дпделѣасъ дакъ п'ар фа-
че декът адмїраторї Ромъсімор ші Чеса-
рімор; професорїі де історїе ар фаче віне
съ пѣе маі мълтъ імпортандъ дп апъра-
реа лїбертѣдїі гречїмор дппотрїва персі-
лор ші лачедемонїмор декът дп пѣвълї-
ріле ші дп котропїріле романїмор, маі
мълтъ хѣзъ дп рѣсвоаеле Атенїі къ Пе-

лопонестъ; чеа маї mare парте а лекції- лор съ фие днтревѣндатъ а черчета фаптеле ші прічипіле каре аѣ авѣт дпріврїре аспра оменїреї ші маї кѣ deosevїре аспра стърїї соціетъділор де аствъзі, асфел с'ар дмплътта дп ініміле тїнерїмії dorїнде кзрате ші с'ар форма зп dѣх де крїтікъ ші де черчетаре атът де неапъ. рат тревѣнчїос отълвї каре аре съ прїнлъ зп лок дасемнат дп соціетате.

VI. Реторїка.

Класъ ал блеа де коледіе съ пórте пѣміреа де клас де реторїкъ ші съ се дмведе пречептеле, елоквїндїї ші регълеле а тот фелъл де скрїере дѣпъ кїпъл зрмъзор:

Definiția реторїчеї, — скопъл, — фолосъл еї, — dїstїнкція днтре реторїкъ ші елоквенцъ.

Дмпърціреа елоквенції дп треї фелзрї: demonstratївъ, delїberatївъ ші ждекътóре. — Обїектъл де къпетенїе а фїекървѣа фел.

Дмпърціреа реторїчїї дп треї пърці — invenția — dїspocїția — елоквїа — Ораторъл тревѣе съ днтревѣндезе ші акція.

Деспре invenție. — Сънт треї кїпзрї д'а пърънде не от: ал дмвѣца, аї плаче ші аї мїнка сїмдїрїле. — Ора- торъл дмвацъ прїн аргъменте; плаче прїн обїчеїзрї ші мїнкъ сїмдїрїле прїн патїмі.

Деспре аргъменте саѣ dovezi. — Къте фелзрї де dovezi сънт — ма че извор ле пóте афла ораторъл.

Деспре извоареле де овще дп деверал. — Исвоаре овщеї днтрїнчїе — исвоаре овщеї екстрїнсїе — Че дп-

тревѣндаре тревѣе съ факъ чїнева де іс- вóреле овщеї? — Деспре аргъmentație — deosevїтеле forme de аргъmentație. — Тоате пот съ се редъкъ ла сїлодїсмъ — дпсъ се deosevїще аргъmentația фїлосо- фїкъ де аргъmentația ораторїе. — Деспре аргъменте. — Съ сокотеск опт фелзрї де аргъменте маї де къпетенїе: Сїлодїсмъл, ентїметомъл, епїхїрїсмъл, сорїтъл, дїлемъл, есемплъл, іndѣкція ші аргъментъл персо- пал. — Съ се dea есемплзрї деспре обї- чеїзрї — че съ дпделеце прїн обїчеїл о- раторїз? Інфлзїнда обїчеїзрїлор дп тоате фелзрїле де компзнерї. — Мъзрїле ора- торїї. — Кънд съ кѣвїне але днтревѣнда.

Деспре патїмі кът съ атїнѣе де елоквенцъ. — Тоате патїміле дшї аѣ ісворъл лор дп dragoste саѣ дп зръ — Патетїкъл пѣ кѣвїне тѣтълор свъжетзрїлор. Пърдїле кѣвънтълвї каре кѣвїн патетїкълвї.

Деспре dїspocїție. — Ын кѣвънт пóте къпрїнде шасе пърці deosevїте: ексор- дъл, пропозїція, парадїа, конфїрмація, ре- фвтація ші перорація. — Ачеастъ дѣпъ зрмъ ка ші ексордъл пѣ съ днтревѣндеа- зъ декът пзмаї ла кѣвїнте марї.

Деспре deosevїтеле фелзрї де ексордъ: сїмплъ, помпос, дасхавїтор, ex abrupto.

Деспре пропocїție. — Пропocїțiile съ deosevїеск дп сїмпле ші компъсе — ма ачеастъ парте а кѣвънтълвї съ пóте алъ- тзра дмпърціреа. — Імпортенда зпѣї дмпърцірї взое. —

Деспре парадїе. — Парадїа ораторїе съ deosevїще де парадїа історїкъ. — Съ се еспѣе квалїтъдїле челе маї де къпетенїе але парадїї ораторїї. — Деспре конфїрма- діе — алецереа ші ordїнъл dovezilор — dїspocїția омерїкъ.

Деспре амплификація ораторіе — дн че стъ еа — деспре дефектеле ші фрѣмъ-седеле рефѣтаціі. — Сѣнт дѣвъ кінѣри маі деосевіте де а рефѣта. — Сѣ поте днпре-вѣица глѣма ші іроніа дар къ таре кѣмпѣіре.

Деспре софісте. — Сѣ се епѣтере, сѣ се дефинеѣе ші сѣ се деа есемплѣрі.

Деспре перораціе. — Еа чере desti-nderea тѣтлор мѣжлоачелор де елоквѣнѣѣ.

Деспре акціе. — Еа копрінде гласѣл, цестѣл, меморіа — нѣ поате фі зп адевър-рат оратор фѣрѣ акціе.

Деспре елоквѣіе — деспре стіл — а фі елоквѣнт ва сѣ зикъ а гѣнді віне, а сімѣді віне ші а зіче віне тот одаѣѣ.

Деспре кваліѣѣіе стілѣлѣі челе маі де кѣпетеніе: лѣмѣіреа, кѣрѣденіа, пре-чїзіа, фїрескѣл, повлеца ші армоніа. — Деосевіреа стілѣлѣі дн треі фелѣрі: сім-плѣ, температ ші сѣвлім. — Деосевітеле фелѣрі де періѣде; — тревѣица д'а ле ва-ріа ка сѣ се апере де монотоніе.

Деспре армоніе дн ценерал ші деспре деосевітеле фелѣрі де армоніе дн стіл.

Деспре стілѣл фїгѣрат ші деспре фї-гѣрі — сѣ се деа фїгѣріле челе маі де кѣ-петеніе але гѣндірілор прїп дефїніціе ші есемплѣрі. — Сѣ се деа фїгѣріле челе маі де кѣпетеніе але зічерїлор прїп дефїніціі ші есемплѣрі. — Сѣ се деосевеаскѣ фїгѣ-ріле кѣрат граматїкале де фїгѣріле ораторїі. — Сѣ се деа трѣпѣріле челе маі днсемпа-те прїп есемплѣрі.

Деспре гѣст дн літератѣрѣ ші деспре формеле сѣѣ каре сѣ аратѣ ценїѣл.

Сѣ се четеаскѣ дн клас кѣ професо-рѣл ші сѣ се крїтіче вѣкѣді де прозѣ ші де верѣврі але скрїіторїлор ромѣні ші

стреїні ші сѣ днведе пе дїп афарѣ паса-жѣріле челе маі фрѣмоасе але літератѣрїі ромѣнеціі.

Дн тотѣ сѣмѣѣта сѣ се факѣ о ком-пѣпере дн ромѣнеце дѣпѣ каре сѣ се бла-сіфічеѣе школарїі.

VII. Фїлософіа.

Днвѣдѣѣѣра фїлософіеі сѣ се днпар-ѣѣ дн доі анї ші ачеле дѣвъ класе дїп зр-тѣ але колеціі сѣ пѣрте пѣміреа де класе де фїлософіе. Ачестѣ днвѣдѣѣѣрѣ асфел днпѣрѣдіѣ сѣ се алкѣѣваскѣ дѣпѣ кїпѣл зрѣѣтор: дн апѣл 1 лѣдіка ші метафїсіка ші дн апѣл ал 2 леа морала ші історїа фї-лософіеі.

Кѣрсѣл ачестїі днвѣдѣѣѣрї сѣ се ко-прїозѣ дн кадреле зрѣѣѣѣре:

Обїекѣл ші імпортенда фїлософіеі — рапортѣріле еї кѣ челелалте рамѣрі але кѣ-пошїдеі оменѣціі.

Деосевітеле методѣрі аплїкате ла чер-четѣріле фїлософіче, — Есте оаре о аде-въратѣ методѣ фїлософікѣ? Каре есте а-чѣа методѣ?

Днпѣрѣдіреа фїлософїі дн псіколоціе, лѣдікѣл, моралѣ ші теодїчеѣ. — Сѣ се есплї-че ші сѣ се деа кѣвїнтеле ачестїі дн-пѣрѣдірі.

Псікологіа есте пѣнтѣл де плекаре тревѣичїос ал днвѣдѣѣѣрїлор фїлософіче. — Че сѣ днделеѣе прїп еспресїа сѣѣс іп-тіт саѣ конѣціаѣѣ? — Деспре чертїѣѣде каре дї есте пропрїе.

Деспре іде. — Сѣ се консідеѣеѣе еле дн орїціпѣл, обїект ші патѣрѣ. — Сѣ се деа есемплѣрі. — Сѣ се деосевеаскѣ дн-тїндеѣеа знеі ідеі дїп компреенсіа еї. — Сѣ се арате деосевітеле сістеме асѣпра орїці-

ней ши фортърїи идеїлор — сепсвалїстѣл, деалїстѣл, еклектїстѣл — идеїле сѣнт ресѣлатѣл актївїтѣдїи дѣхѣлї пѣс дн рапорт кѣ обїектеле.

Деспре факѣлтѣдїле сѣфлетѣлї чер четате дн прїнчїпѣл лор, дн патѣрѣ шї дн продѣктѣрїле лор — еле сѣ рапортѣа. зѣ тоате ла треї кїпѣрї д'а фї: а фаче, а щї, а сїмдї; сѣ се деа деспре ачеаста о теорїе ресонатѣ.

Деспре сепсївїлїтате — сѣ се днсемнезе характерѣл еї чел деосевїтор — сепсївїлїтатеа есте чеа д'лнтѣїс дїнпре факѣлтѣдї дн ордїнѣл десволтѣрїи лор.

Че есте резонѣл саѣ факѣлтатеа де а кнпоаще? — Ачеастѣ факѣлтате копрїнде пе тоате челемалте шї прїн вртаре есте маї пресѣс декѣт дѣнселеле.

Авторїтатеа сепсѣлї інтїм саѣ а копѣїнѣї.

Деспре персѣасїа дїн афартѣ.

Деспре жѣдекатѣ — резонаментѣл.

Деспре австракдїе шї деспре ценералїсацие.

Деспре меморїе — асоцїадїа идеїлор; інфлїнѣа асоцїадїи идеїлор асѣпра жѣдекѣдїлор поастреле.

Деспре актївїтатеа спонтанѣ шї актївїтатеа дїн воїнѣ — деспре воїнѣ — элементеле еї сѣнт посесїа, делїберациа, алецереа. — Воїнѣа дшї аре ресонѣл дн лїбертате.

Деспре лїбертатеа моралѣ — сѣ се демонстрире — сѣ се деслеце челе маї де кѣпетенїе обїекдїи, маї кѣ сеатѣ ачеа че с'а трас дїн прещїнѣдѣ дївїнѣ.

Дїн че сѣ алкѣтѣеще еѣл фїлософїк саѣ сѣфлетѣл — сѣ се доведѣаскѣ іdentї-

татеа лор прїо сепс інтїм шї меморїе. — Дакѣ еѣл есте іdentїк есте внѣл — сѣ се копфїрмезе ачеастѣ індѣкдїе прїн довезї дїректе трасе дїн лѣкпареа факѣлтѣдїлор сѣфлетѣлї.

Сѣ се ашезе деосевїреа сѣфлетѣлї шї а трѣпѣлї — деспре вїреа лор — сѣ се алѣтѣрезе челе патѣрѣ сїстеме де кѣпетенїе прїн каре с'а претїнс кѣ се пот еспїка — тѣртѣрїсїреа нещїїнѣї оменешї днтр'ачеастѣ прївїнѣдѣ. (Ва врта.)

Жѣдекатѣ рартѣ.

Ла фортѣл жѣраділор дїн Парїс се десѣвтѣ дн зїлеле тр. вртѣтоареа кавсѣ: Шн вѣрѣват кѣ пѣме вѣн, аѣеа о фемеїе пе кареа о іѣвїа, шї вн амїк дн каре се днпредеа. Ачеста маї тѣрзїѣ лѣнд пе сѣра челї дїнтѣї, і се фѣкѣ шї кѣмпат; днсѣ пе сте кѣтеѣа лѣнї ретасе вѣдѣв. Десфѣрѣл дї шоптї, ка сѣ кадѣ дн пеледївїре кѣ фемеїа амїкѣлї шї кѣмпатѣлї сѣѣ. Бѣрѣватѣл педрепѣтѣдїт афлѣ, шїї фаче днпѣтаре; ачела днсѣї респнѣде: де пѣ ерат еѣ, се афла алѣл. Атѣнчї чел пѣдїн днї ретѣпнеа вн амїк, реїпгоарсе ачела, ла каре сѣ афлѣ копфїдїнѣдѣ. Неледївїдїи пемѣлѣвїнїдѣсе кѣ атѣта, мїжлоческ ка педерїчїтѣл сѣ'шї педарѣ шї локїнѣа. Ачела вїне дн фѣрїе, днкаркѣ дѣт пїстоале шї тергѣнд кѣ еле ла фостѣл сѣѣ амїк, дн пофтеще, ка сѣ'шї ретрагѣ колотоїїле. Ачела днсѣ дн іеа дн батере де жок. Ачї педерїчїтѣл вѣрѣват траце кѣ вн пїстол дн амїк, іар кѣнд скоате шї пе ал доїле ка сѣ се сїнѣчїдѣ, вїнѣ оаменїї шїл днпедекѣ. Дн фаѣа жѣдекѣдїи тѣртѣрїсїеце тоатѣ крїма шї адаогѣ, кѣ де пѣл днпедекѣ оаменїї, се сїнѣчїдеа. Фортѣл жѣраділор дїн Парїс дн декларѣ де певїноват! — Че зїчедї ла ачеста домпїлор іѣрїстї дїн патрїїле поастреле, жѣдекѣнд дѣпѣл кондїчїле крїмпїнале челе аѣем?